

**ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення методичної ради університету
22 червня 2021 року,
протокол № 9 .

Перша проректорка, голова методичної
ради університету, кандидатка наук з
державного управління, доцентка

_____ Ірина КОВТУН

22 червня 2021 року

м.п.

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
з навчальної дисципліни
«ФІНАНСИ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ»
для підготовки на першому освітньому рівні
здобувачів вищої освіти ступеня бакалавр
за спеціальністю 232 Соціальне забезпечення
галузі знань 23 Соціальна робота
за денною формою навчання**

РОЗРОБНИК:

Старша викладачка кафедри менеджменту,
фінансів, банківської справи та страхування,

_____ Алла КРУШИНСЬКА

15 червня 2021 року

СХВАЛЕНО

Рішення кафедри менеджменту, фінансів, банківської справи та страхування
15 червня 2021 року, протокол № 15.

Завідувач кафедри, доктор економічних наук,
професор

_____ Віктор СИНЧАК

15 червня 2021 року

Декан юридичного факультету, кандидат
юридичних наук, доцент

_____ Сергій КРУШИНСЬКИЙ

16 червня 2021 року

ЗМІСТ

			Стор.	
1.	Структура вивчення навчальної дисципліни		–	2
	1.1.	Тематичний план навчальної дисципліни	–	2
	1.2.	Лекції		3
	1.3.	Семінарські заняття	–	4
	1.4.	Самостійна робота студентів	–	14
	1.5.	Індивідуальні завдання	–	19
	1.6.	Підсумковий контроль	–	23
2.	Схема нарахування балів		–	26
3.	Рекомендовані джерела		–	28
4.	Інформаційні ресурси в Інтернеті		–	35

1. Структура вивчення навчальної дисципліни

1.1. Тематичний план навчальної дисципліни

№ теми	Назва теми	Кількість годин											
		Денна форма навчання						Заочна форма навчання					
		Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
			Лекції	Сем. (прак).	Лабор.	Ін.зав.	СРС		Лекції	Сем. (прак).	Лабор.	Ін.зав.	СРС
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1.	Суть і функції фінансів. Фінансова система	9	2	2	-	-	5						
2.	Фінансова політика і фінансовий механізм	11	4	2	-	-	5						
3.	Державні фінанси	9	2	2	-	-	5						
4.	Бюджет і бюджетна система	11	4	2	-	-	5						
5.	Податкова система держави	9	2	2	-	-	5						
6.	Соціальна сфера: склад, функції та призначення	7	-	2	-	-	5						
7.	Система фінансового забезпечення соціальної сфери	15	6	4	-	-	5						
8.	Фінансове забезпечення зайнятості населення та охорони праці	9	2	2	-	-	5						
9.	Державне регулювання доходів та заробітної плати населення	11	2	4	-	-	5						
10.	Основи бюджетного та кошторисного фінансування установ соціальної сфери	9	2	2	-	-	5						
11.	Фінансове забезпечення розвитку освіти та охорони здоров'я в Україні	9	2	2	-	-	5						
12.	Зарубіжний досвід фінансування соціальної сфери	11	2	4	-	-	5						
	Усього годин	120	30	30	-	-	60						

1.2. Лекції

№ з/п	Назва і план теми	Кількість годин
1	2	3
1.	<i>Суть і функції фінансів. Фінансова система</i>	2
1.1.	Фінанси та їх роль в соціально-економічному розвитку	
1.2.	Функції фінансів	
1.3.	Фінансова система та її складові	
2.	<i>Фінансова політика і фінансовий механізм</i>	4
2.1.	Сутність фінансової політики	
2.2.	Види та інструменти фінансової політики	
2.3.	Сутність фінансового механізму	
2.4.	Фінансові важелі	
3.	<i>Державні фінанси</i>	2
3.1.	Державні фінанси та їх структура	
3.2.	Економічна сутність та методи мобілізації державних доходів	
3.3.	Характеристика державних цільових фондів	
3.4.	Державні видатки, їх сутність та класифікація	
4.	<i>Бюджет і бюджетна система</i>	4
4.1.	Державний бюджет України. Бюджетна класифікація	
4.2.	Склад і структура доходів Державного бюджету України	
4.3.	Склад і структура видатків Державного бюджету України	
4.4.	Регулювання бюджетних відносин	
5.	<i>Податкова система держави</i>	2
5.1.	Економічна сутність та функції податків	
5.2.	Класифікація податків	
5.3.	Податкова система	
6.	<i>Соціальна сфера: склад, функції та призначення</i>	-
7.	<i>Система фінансового забезпечення соціальної сфери</i>	6
7.1.	Державні фонди соціального забезпечення	
7.2.	Сутність та роль Державних фондів соціального забезпечення	
7.3.	Система пенсійного забезпечення в Україні	
7.4.	Фонд загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття	
7.5.	Фонд соціального страхування України	
7.6.	Теоретичні засади фінансового забезпечення соціального захисту населення	
7.7.	Стан та тенденції розвитку фінансового забезпечення соціального захисту в Україні	
7.8.	Розвиток системи фінансового забезпечення соціального захисту населення в Україні у контексті євроінтеграційних процесів	
8.	<i>Фінансове забезпечення зайнятості населення та охорони праці</i>	2
8.1.	Пріоритети державної політики зайнятості в Україні	
8.2.	Формування механізму регулювання зайнятості та соціального захисту населення	
8.3.	Фінансова складова механізму регулювання зайнятості населення	
9.	<i>Державне регулювання доходів та заробітної плати населення</i>	2
9.1.	Державне регулювання доходів і вартість життя	
9.2.	Доходи та платоспроможність населення	
9.3.	Державне регулювання оплати праці	
10.	<i>Основи бюджетного та кошторисного фінансування установ соціальної сфери</i>	2

10.1.	Бюджетне фінансування: поняття і принципи. Суб'єкти бюджетного фінансування	
10.2.	Сутність кошторисно-бюджетного фінансування. Поняття, структура і значення кошторису бюджетної установи	
10.3.	Кошторисний процес	
11.	<i>Фінансове забезпечення розвитку освіти та охорони здоров'я в Україні</i>	2
11.1	Особливості фінансового забезпечення сфери охорони здоров'я в Україні	
11.2	Концепція реформи фінансування системи охорони здоров'я	
11.3	Етапи та строки реалізації реформи фінансування охорони здоров'я	
12.	<i>Зарубіжний досвід фінансування соціальної сфери</i>	2
12.1	Моделі соціальної держави (фінансовий аспект)	
12.2	Аналіз зарубіжного досвіду фінансування соціального захисту населення	
12.3	Соціальні виплати, пільги та джерела фінансування соціального захисту в різних країнах	

1.3. Семінарські заняття

Семінарське заняття 1

Тема 1. Суть і функції фінансів. Фінансова система

Питання для усного опитування та дискусії

- 1.1. Предмет, специфічні ознаки фінансів, характерні риси та суспільне призначення.
- 1.2. Історичні аспекти становлення, функціонування та розвитку фінансів.
- 1.3. Прояви розподільчої та контрольної функції фінансів в фінансовій науці.
- 1.4. Сутність, класифікація, особливості формування, призначення та використання фінансових ресурсів.
- 1.5. Механізм формування та використання фінансових ресурсів суспільства.
- 1.6.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: фінанси, фінансові відносини, фінансові ресурси, фінансові категорії, функції фінансів, контрольна функція фінансів, регулююча функція фінансів, товарно-грошові відносини, розподіл і перерозподіл валового внутрішнього продукту, об'єкти фінансових відносин, суб'єкти фінансових відносин, фінансові ресурси держави, фінансові ресурси підприємства, фінансові ресурси населення.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- предмет науки про фінанси;
- фінанси як специфічна форма суспільних відносин;
- фінанси як підсистема економічного базису;
- специфічні ознаки фінансів;
- рівні вивчення фінансів;
- централізовані та децентралізовані фінансові ресурси;
- взаємозв'язок фінансів та інших економічних категорій;
- економічне вчення про товарно-грошові відносини, розширене відтворення, природу і функції держави;
- специфіка товарно-грошових відносин і функцій держави в умовах ринкової економіки;
- розподільча, контрольна, регулююча функції фінансів.

Семінарське заняття 2

Тема 2. Фінансова політика і фінансовий механізм

Питання для усного опитування та дискусії

- 2.1. Ланки фінансової політики. Фінансова політика України на сучасному етапі.
- 2.2. Управління фінансами, об'єкти і суб'єкти його здійснення. Функціональні ланки процесу управління фінансами.
- 2.3. Фінансове планування: суть, принципи, завдання. Етапи і методи фінансового планування. Система фінансових планів, їх характеристика.
- 2.4. Стратегія й тактика фінансової політики. Стратегічне й оперативне управління. Функції органів влади та управління в галузі загального керівництва фінансами.
- 2.5. Фінансовий контроль. Суть, види, форми, принципи та методи фінансового контролю.
- 2.6. Види, форми, методи фінансового контролю.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: фінансова система, державний бюджет, місцеві бюджети, державні цільові фонди, фінанси державного сектора економіки, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси комерційних підприємств і організацій, фінанси некомерційних підприємств та організацій, фінансовий ринок, ринок грошей, ринок кредитних ресурсів, ринок цінних паперів, ринок фінансових послуг, фінансова політика, фінансова стратегія, фінансова тактика, фінансовий механізм, фінансові методи, господарський механізм, управління фінансами, органи управління фінансами, фінансове планування, фінансові важелі, фінансові стимули, фінансові санкції, фінансове регулювання, фінансовий контроль, фінансове право.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- поняття фінансової системи;
- структура фінансової системи за внутрішньою будовою та організаційною структурою;
- взаємозв'язки між сферами та ланками фінансових відносин;
- ланки державних фінансів;
- складові фінансів суб'єктів господарювання;
- сутність та зміст фінансової політики як складової економічної і соціальної політики держави;
- зведений баланс фінансових ресурсів держави;
- фінансове планування на загальнодержавному, галузевому та територіальному рівнях;
- фінансові плани підприємств та організацій;
- взаємодія фінансового механізму з господарським механізмом і фінансовою політикою.

Семінарське заняття 3

Тема 3. Державні фінанси

Питання для усного опитування та дискусії

- 3.1. Доходи державного бюджету. Класифікація доходів бюджету
- 3.2. Методи формування доходів державного бюджету. Децентралізовані державні доходи.
- 3.3. Сутність, склад, структура і класифікація видатків державного бюджету.
- 3.4. Якісна характеристика державних видатків, принципи їх організації.
- 3.5. Фактори, що визначають структуру державних видатків.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального

матеріалу теми, є: державні доходи, доходи державного бюджету, державний кредит, доходи державних цільових фондів, податкові надходження, державні позики, емісійний дохід, неподаткові доходи бюджету, децентралізовані державні доходи, доходи державних підприємств та організацій, державний кредит, державні позики, облігації державних позик, казначейські зобов'язання, державний борг, управління державним кредитом, управління державним боргом, конверсія державного боргу, консолідація державних позик, уніфікація державних позик, відстрочення погашення державного боргу, анулювання боргів, рефінансування державного боргу.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- економічна сутність державних доходів;
- значення державних доходів;
- централізовані державні доходи: доходи державного бюджету, державний кредит, доходи державних цільових фондів;
- класифікація доходів державного бюджету;
- доходи державних підприємств та організацій, як складова частина державних доходів;
- економічна сутність видатків бюджету;
- фактори, що визначають структуру державних видатків;
- класифікація видатків бюджету;
- суть і значення державного кредиту;
- об'єктивна необхідність і можливість використання державного кредиту;
- поняття державного боргу;
- характеристика державних боргових цінних паперів.

Семінарське заняття 4

Тема 4. Бюджет і бюджетна система держави

Питання для усного опитування та дискусії

- 4.1. Призначення та роль бюджету держави. Функції бюджету.
- 4.2. Характеристика бюджетного дефіциту.
- 4.3. Бюджетний устрій. Бюджетна система та принципи її побудови.
- 4.4. Показники стану бюджету - бюджетний надлишок і бюджетний дефіцит.
- 4.5. Бюджетний процес і його характеристика, регламентування і складові елементи.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: бюджетна система, бюджетний устрій, доходи, видатки, бюджетні резерви, централізовані фінансові ресурси, децентралізовані фінансові ресурси, дотації, субсидії, субвенції, бюджетна класифікація, бюджетне планування, бюджетне прогнозування, бюджетний дефіцит, межі бюджетного дефіциту, джерела покриття бюджетного дефіциту, бюджетний процес, виконання бюджету, фінансові ресурси місцевого самоврядування, місцевий бюджет, фінансова автономія.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- сутність бюджету як економічної категорії;
- основне призначення та роль бюджету держави;
- головні суб'єкти бюджетних відносин;
- бюджет як основний фінансовий план держави;
- провідна та координуюча роль бюджету у системі фінансових планів;
- економічний зміст понять «бюджетний надлишок» і «бюджетний дефіцит»;
- сутність і причини виникнення бюджетного дефіциту;

- класифікація бюджетного дефіциту;
- особливості функціонування фінансових ресурсів місцевого самоврядування;
- роль місцевих бюджетів у становленні та розвитку місцевого самоврядування;
- поняття фінансової автономії місцевих бюджетів;
- взаємовідносини між ланками бюджетної системи;
- форми взаємовідносин між ланками бюджетної системи;
- зміст бюджетного субсидювання та його види: субсидії, субвенції, дотації.

Семінарське заняття 5

Тема 5. Податки і податкова система держави

Питання для усного опитування та дискусії

- 5.1. Сутність, призначення та необхідність податків. Характерні риси податків, відрахувань і платежів.
- 5.2. Характеристика елементів податку.
- 5.3. Принципи оподаткування.
- 5.4. Поняття податкової системи і методи її побудови. Податкова система в Україні.
- 5.5. Податкова політика в системі державного регулювання економіки.
- 5.6. Державна фіскальна служба, її склад, структура, задання, функції, показники діяльності.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: податки, відрахування, платежі, функції податків, елементи податку, об'єкт оподаткування, платники податків, джерела сплати податків, одиниця оподаткування, податкові ставки, податкові пільги, податкова система, податкова політика, непрямі податки, прямі податки, майнові та ресурсні платежі, податкове регулювання, фіскальна функція податків, регулююча функція податків, податковий кредит, податкові канікули, податкова знижка.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- сутність, призначення та необхідність податків;
- основні функції податків;
- розмежування податків, відрахувань і платежів;
- взаємозв'язок податків з іншими розподільчими категоріями (кредит, заробітна плата, собівартість, ціна);
- основні елементи податку та принципи оподаткування;
- об'єктивна необхідність податкової системи;
- поняття податкової системи;
- структурна побудова податкової системи;
- взаємозв'язок податкової системи та податкової політики;
- класифікація податків;
- загальнодержавні та місцеві податки і збори;
- прямі та непрямі податки.

Семінарське заняття 6

Тема 6. Соціальна сфера: склад, функції та призначення

Питання для усного опитування та дискусії

- 6.1. Сутність соціальної сфери, її інфраструктура. Роль соціальної сфери у соціально-економічному розвитку держави.
- 6.2. Структура соціальної сфери: галузі та види діяльності.
- 6.3. Функції соціальної сфери: розвитку особистості, соціальної стабільності, стимулювання економічного розвитку, демографічна, перерозподільча.
- 6.4. Необхідність та можливість державного регулювання соціальної сфери. Суть соціальної

політики в Україні.

6.5. Поняття соціальної інфраструктури. Вплив соціальної інфраструктури на підвищення продуктивності праці.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: соціальна сфера, соціальна інфраструктура, соціально-економічний розвиток держави, фінансування соціальної сфери, функції соціальної сфери, функція розвитку особистості, функція соціальної стабільності, демографічна функція, перерозподільча функція, функція стимулювання економічного розвитку.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- сутність поняття «соціальна сфера»;
- суть соціальної політики в Україні;
- вплив соціальної інфраструктури на підвищення продуктивності праці;
- роль соціальної сфери у соціально-економічному розвитку держави;
- характеристика рівня фінансування соціальної сфери в Україні;
- суб'єкти, що одержують суспільні послуги;
- функції соціальної сфери;
- необхідність державного регулювання соціальної сфери.

Семінарське заняття 7,8

Тема 7. Система фінансового забезпечення соціальної сфери

Питання для усного опитування та дискусії

- 7.1. Загальнодержавні фонди цільового призначення, їх роль, класифікація і характеристика. Джерела формування фінансових ресурсів фондів і напрями фінансування.
- 7.2. Характеристика загальнодержавних позабюджетних цільових фондів, створених в Україні. Позабюджетні фонди органів місцевого самоврядування.
- 7.3. Недержавні фонди в системі соціального захисту населення.
- 7.4. Джерела та форми фінансового забезпечення соціального захисту населення.
- 7.5. Методи фінансування соціального захисту населення.
- 7.6. Розмежування видатків на соціальний захист між різними ланками бюджетної системи.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: Пенсійний фонд України, бюджет Пенсійного фонду України, Фонд соціального страхування, недержавні пенсійні фонди, пенсійне забезпечення, пенсійні активи, інвестиційні інструменти, пенсійні внески, платники, об'єкт нарахування, ставки, джерела сплати обов'язкових платежів на соціальне страхування, фінансове забезпечення соціального захисту.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- у чому виявляється комплексний підхід до визначення соціальних позабюджетних фондів?
- призначення соціальних позабюджетних фондів;
- становлення і розвиток соціальних позабюджетних фондів;
- джерела формування доходів бюджетів соціальних позабюджетних фондів;
- характеристика видаткової частини бюджету соціального позабюджетного фонду;
- що таке пенсія?
- визначення соціального захисту та соціального забезпечення.

- склад видатків на соціальний захист населення.
- склад системи соціального забезпечення.
- елементи системи соціального захисту на сучасному етапі.
- види соціального страхування.
- джерела фінансування соціального захисту населення.
- групи видатків на СЗСЗ, що фінансуються за рахунок бюджетних коштів?
- групи видатків на СЗСЗ, що здійснюються з Державного бюджету України?
- групи видатків на СЗСЗ, що здійснюються з районних бюджетів та бюджетів міст республіканського АРК і обласного значення та враховуються при визначенні обсягу міжбюджетних трансфертів.

Семінарське заняття 9

Тема 8. Фінансове забезпечення зайнятості населення та охорони праці

Питання для усного опитування та дискусії

- 9.1. Поняття зайнятості і безробіття.
- 9.2. Основні види безробіття.
- 9.3. Закон Оукена — його сутність та практичне використання.
- 9.4. Умови виникнення ринку праці. Характеристика основних суб'єктів ринку праці.
- 9.5. Сутність та функції Державної служби зайнятості.
- 9.6. Формування ринку праці в Україні.
- 9.7. Основні принципи, методи та інструменти регулювання ринку праці та зайнятості населення. Активні та пасивні методи регулювання зайнятості.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: трудові ресурси, заробітна плата, безробіття, зайнятість, фінансові ресурси населення, Закон Оукена, ринок праці, регулювання ринку праці та зайнятості населення, активні та пасивні методи регулювання зайнятості, охорона праці.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- визначення поняття «трудові ресурси»;
- зміст термінів «зайнятість» і «безробіття»;
- основні види безробіття та розкрийте їх зміст;
- як обчислюється рівень безробіття;
- закон Оукена — його сутність та практичне використання;
- об'єкти державного регулювання ринку праці;
- основні функції ринку праці;
- принципи здійснення державної політики зайнятості;
- основні важелі державного регулювання ринку праці;
- активні і пасивні методи регулювання зайнятості;
- поняття «охорона праці»;
- зміст принципів, на яких базується державна політика в галузі охорони праці.

Семінарське заняття 10, 11

Тема 9. Державне регулювання доходів та заробітної плати населення

Питання для усного опитування та дискусії

- 10.1. Економічні та організаційні засади оплати праці в державному секторі економіки. Поняття «заробітна плата» та її форми. Основна та додаткова заробітна плата.
- 10.2. Прогнозування та державне регулювання доходів населення.

- 10.3. Характеристика понять споживчий кошик, прожитковий мінімум та мінімальна заробітна плата.
- 10.4. Економічні, правові та організаційні засади оплати праці та їхні напрями.
- 10.5. Принципи державного регулювання доходів. Завдання державної політики регулювання доходів.
- 10.6. Політика соціального партнерства.
- 10.7. Характеристика поняття «тарифна угода», «галузева угода» та механізм їх укладання.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: фінанси населення, джерела формування доходів населення, доходи населення, основна та додаткова заробітна плата, споживання, заощадження, функція споживання, функція заощадження, фінансовий портфель громадянина, споживчий портфель, накопичувальний портфель, інвестиційний портфель, портфель нагромадження, політика соціального партнерства, «тарифна угода», реальні та номінальні доходи, споживчий кошик, прожитковий мінімум та мінімальна заробітна плата.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- зв'язок домогосподарств населення з іншими складовими фінансової системи;
- фінансові ресурси домогосподарств та джерела їх формування;
- основні фактори, що впливають на рівень доходів населення;
- фактори, що впливають на розподіл доходу на споживання та заощадження;
- мотиви утворення заощаджень населення;
- класифікація заощаджень домогосподарств;
- сучасні тенденції формування заощаджень населення України;
- сутність фінансового портфеля громадянина;
- склад фінансового портфеля громадянина;
- зміст накопичувального споживчого портфеля;
- зміст інвестиційного споживчого портфеля;
- поняття «заробітна плата»;
- різниця між основною та додатковою заробітною платою;
- чим відрізняється реальна заробітна плата від номінальної;
- економічні, правові та організаційні засади оплати праці та їхні напрями;
- політика соціального партнерства;
- тарифні угоди та механізм їх укладання.

Ділова гра

Розрахунок прожиткового мінімуму та бюджету сім'ї

Ділова гра застосовується як метод активного навчання її учасників з метою вироблення у них навичок прийняття рішень в нестандартних ситуаціях, а також як засіб тестування здібностей.

Елементи ділової гри:

1. цілеспрямованість (проводиться на попередній парі);
2. об'єктивно-ситуаційний блок (проводиться на попередній парі);
3. ігровий блок (вихідні дані по грі та необхідне програмне забезпечення надається викладачем);
4. рольовий;
5. блок результатів;
6. теоретичний блок.

Мета гри – навчити студентів основам планування сімейного бюджету, розуміти важливість правильного розподілу видатків на основі доходів. Дати поняття про видатки через «моделі

бюджету». Сімейний бюджет являє собою детальний опис доходів і витрат окремо взятої сім'ї за певний період.

Семінарське заняття 12

Тема 10. Основи бюджетного та кошторисного фінансування установ соціальної сфери

Питання для усного опитування та дискусії

- 10.1. Сутність, принципи та методи бюджетного фінансування.
- 10.2. Характеристика принципів бюджетного фінансування.
- 10.3. Бюджетне фінансування соціальної сфери. Форми бюджетного фінансування.
- 10.4. Складові частини кошторису (загальний та спеціальний фонди).
- 10.5. Види кошторисів.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: бюджетне фінансування; форми бюджетного фінансування; суб'єкти бюджетного фінансування; кошторисно-бюджетне фінансування; кошторис бюджетної установи; кошторисний процес; загальний та спеціальний фонди; види кошторисів; показники для визначення обсягів фінансування; оперативно-сітьові показники.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- визначення бюджетного фінансування;
- характеристика принципів бюджетного фінансування;
- форми бюджетного фінансування;
- методи бюджетного фінансування;
- частини кошторису;
- характеристика складових кошторису (загальний та спеціальний фонди);
- принципи кошторисного фінансування;
- види кошторисів;
- показники, які використовуються для визначення обсягів фінансування установ;
- групи оперативно-сітьових показників.

Семінарське заняття 13

Тема 11. Фінансове забезпечення розвитку освіти та охорони здоров'я в Україні

Питання для усного опитування та дискусії

- 13.1. Основні принципи організації та функціонування системи освіти в Україні. Єдина структура системи освіти.
- 13.2. Повноваження органів державного управління у сфері управління освітою.
- 13.3. Джерела фінансування та напрямки використання фінансових ресурсів в освітній сфері
- 13.4. Склад видатків, що здійснюються на освіту. Необхідність залучення приватних ресурсів у освіту.
- 13.5. Історичні аспекти розвитку фінансування медичних послуг.
- 13.6. Сутність та основні принципи охорони здоров'я. Джерела фінансування системи надання медичних послуг.
- 13.7. Методи фінансування охорони здоров'я. Позабюджетні надходження лікувальних закладів. Планування видатків на охорону здоров'я.
- 13.8. Підкомплекси, які включає охорonoоздоровчий комплекс.
- 13.9. Видатки на охорону здоров'я, що здійснюються з Державного бюджету України, з районних бюджетів та бюджетів міст республіканського АРК і обласного значення та враховуються при визначенні обсягу міжбюджетних трансфертів.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: освіта, освітня політика, якість освіти, ринок праці, освітній процес, охорона здоров'я, страхування, страхувальник, страховик, медичне страхування, принципи охорони здоров'я, медичне обслуговування, фінансування медичних послуг, кошторисне фінансування медичних закладів, страхова модель охорони здоров'я.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- основні принципи освіти в Україні;
- повноваження органів державного управління у сфері управління освітою;
- єдина структура системи освіти;
- джерела формування фінансових ресурсів, що спрямовуються на народну освіту;
- склад видатків, що здійснюються з Державного бюджету України на освіту;
- склад видатків, що здійснюються з місцевих бюджетів України на освіту;
- необхідність залучення приватних ресурсів у освіту;
- підкомплекси, які включає охорonoоздоровчий комплекс;
- основні принципи охорони здоров'я;
- модель фінансового забезпечення охорони здоров'я;
- видатки на охорону здоров'я, що здійснюються з Державного бюджету України;
- видатки на охорону здоров'я, які здійснюються з районних бюджетів та бюджетів міст республіканського АРК і обласного значення та враховуються при визначенні обсягу міжбюджетних трансфертів;
- показник видатків з державного бюджету на фінансування медичної галузі (в % від ВВП за рекомендаціями ВООЗ);
- позабюджетні надходження лікувальних закладів;
- сутність лікарняних кас та розкажіть про їх розвиток;
- страхова модель охорони здоров'я;
- переваги та недоліки страхової медицини;
- характеристика ДМС;
- кошторисне фінансування медичних закладів;
- річний фонд заробітної плати працівників медичного закладу;
- альтернативні методи фінансування закладів охорони здоров'я;
- сучасні способи фінансування діяльності медичної установи: кредитування, лізинг, факторинг.

Семінарське заняття 14, 15

Тема 12. Зарубіжний досвід фінансування соціальної сфери

Питання для усного опитування та дискусії

- 14.1. Загальна характеристика фінансового забезпечення потреб соціальної сфери за кордоном.
- 14.2. Зарубіжний досвід фінансування освіти.
- 14.3. Послуги, які можуть надаватися регіональними і низовими рівнями місцевого самоврядування за кордоном.
- 14.4. Досвід соціального страхування в зарубіжних країнах.
- 14.5. Американська та шведська моделі фінансування медицини.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: американська, західноєвропейська та скандинавська моделі перерозподілу ВВП державою, фінансова система США, фінансова система Німеччини, фінансова система Великої Британії, фінансова система Франції, фінансова система Японії, фінансові системи нових індустріальних країн.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- послуги, які можуть надаватися регіональними і низовими рівнями місцевого самоврядування за кордоном;
- повноваження фінансування соціальної сфери різними рівнями влади;
- характеристика фінансового забезпечення освіти у США;
- особливості фінансування системи охорони здоров'я;
- американська та шведська моделі фінансування медицини;
- досвід соціального страхування у Північній Європі;
- досвід соціального страхування у США.

Задачі

Задача 1.

Визначте динаміку державного боргу країни, якщо реальна процентна ставка – 8%, реальний ВВП за поточний рік становить 55 млн. у.о., тоді як минулого року він становив 51 млн. у.о. Первинний профіцит – 5 млн. у.о. Державний борг – 180 млн. у.о

Задача 2.

Зарплата працівника-інваліда складає 10000,00 грн. Здійснити нарахування на заробітну плату до пенсійного фонду.

Задача 3.

Визначити суми утримань із заробітної плати, які необхідно утримати з працівників підприємства за звітній місяць на основі даних про нараховану зарплату. У 2020 р. застосовуватиметься базова ставка ПДФО 18% до усієї суми бази оподаткування, незалежно від її розміру, та 1,5% військовий збір. Коваленко О. І. (директор) 12600 грн. 2. Сидор В. Я. (головний бухгалтер) 9300 грн. 3. Куц М.О. (прибиральник) 5200 грн.

Задача 4.

Визначте заробітну плату працівника Петренка О.Д. за поточний місяць, якщо відомо, що до нарахування податків та сплати внесків до Фонду страхування від тимчасової непрацездатності та Фонду від безробіття його величина складає 7589 грн.

Задача 5.

На підприємстві працюють два працівники, у яких у 2011 році зарплата за місяць не перевищувала 1004 грн. Відповідно до Податкового кодексу України мають право на податкову соціальну пільгу, в тому числі Костюк С. А – на загальну суму 470,50 грн. (ст. 169.1.1 КПУ), Петренко П. В. як самотня мати, маючи на вихованні дитину віком до 18 років, – спеціальну підвищену пільгу в сумі 705,75 грн. на кожную дитину (ст. 169.1.3 ПКУ). Нарахована зарплата у жовтні 2011 року складатиме: Костюк С. А. – 850 грн., Петренко П. В. – 950 грн.

Задача 6.

Розрахувати індекс відносної податкоспроможності бюджету міста на основі даних:

1. Середня чисельність наявного населення міста (тис. осіб) складає: Хмельницький – 263,06; Шепетівка – 43,68; Славута – 35,65; Кам'янець-Подільський – 68,22.

2. Середня чисельність наявного населення України складає – 45778,50 тис осіб.

3. Середній обсяг фактичних надходжень доходів до бюджету міста, що враховуються при визначенні обсягу трансфертів (тис. грн.): Хмельницький – 125070,00; Шепетівка – 373,65; Славута – 266,95; Кам'янець-Подільський – 879,98.

4. Середній обсяг фактичних надходжень доходів, що враховуються при визначенні обсягу трансфертів до усіх місцевих бюджетів України, – 9742540,00 тис. грн.

Задача 7.

На основі вихідних даних визначити прогностичний обсяг закріплених доходів бюджету міста, що враховуються при визначенні міжбюджетних трансфертів

1. Чисельність наявного населення міста X (тис. осіб): Станом на 01.01.2020 – 158,70; Станом на 01.01.2021 – 170,50; Станом на 01.01.2022 – 179,10.

2. Чисельність наявного населення України (тис. осіб): Станом на 01.01.2020 – 48756,10; Станом на 01.01.2021 – 46985,90; Станом на 01.01.2022 – 45782,50;

3. Індекс відносної податкоспроможності бюджету міста – 0,8974.

4. Прогнозний обсяг закріплених доходів усіх місцевих бюджетів України на 2022 рік, що враховуються при визначенні трансфертів складає – 9857242,00 тис. грн.

Задача 8.

Визначити оборот ліжка і загальну потребу району в ліжковому фонді, якщо відомі наступні показники :

Кількість днів використання ліжка в році, днів 270

Середня тривалість перебування хворого в стаціонарі, днів 116

Чисельність населення району, чол. 190000

Чисельність населення, що підлягає госпіталізації, чол. 28500

Задача 9.

Визначити витрати на харчування і медикаменти, якщо відомі наступні показники :

Кількість ліжок на початок року 120

З 01.03. заплановано ввести, ліжок 15

Кількість днів функціонування ліжка в році 300

Норма витрат на харчування на одне ліжко-день, грн. 26

Норма витрат на медикаменти на одне ліжко-день, грн. 22

Задача 10.

Для складання кошторису районної лікарні маємо такі показники :

1. Середньорічна кількість ліжок - 180 од.

2. Число днів функціонування одного ліжка протягом року -316 днів

3. Норма витрат на 1 ліжко-день :

- на харчування - 22,31 грн.

- на придбання медикаментів - 21,80грн.

4. Передбачено витрати за окремими кодами економічної класифікації видатків на рік : (2210) предмети, матеріали, обладнання та інвентар -140 тис.грн. (3110) придбання обладнання і предметів довгострокового користування - 150 тис.грн. (3130) кап.ремонт - 250 тис.грн. (2270) оплата ком.послуг та електроенергії, - 310 тис.грн. з них (2271) оплата теплопостачання - 100 тис.грн. (2272) оплата водопостачання - 80 тис.грн. (2273) оплата електроенергії - 90 тис.грн. (2274) оплата природного газу - 40 тис.грн.

1.4. Самостійна робота студентів

Тема 1: Суть і функції фінансів. Фінансова система

Завдання 1. Дослідити двоїсту сутність фінансів. Фінанси як суспільні, економічні, грошові, розподільчі, фондоутворюючі відносини. Фінансові фонди як матеріальні носії фінансових відносин.

Завдання 2. Розкрити специфіку товарно-грошових відносин і функцій держави в умовах ринкової економіки та їх вплив на розвиток фінансових відносин.

Завдання 3. Проілюструвати на прикладі взаємозв'язок фінансів з іншими економічними категоріями в процесі вартісного розподілу. Фінанси і ціна. Фінанси і заробітна плата. Фінанси і кредит.

Питання для самоконтролю

- Що є предметом фінансової науки?
- У чому полягає роль фінансів у суспільстві?
- Вкажіть соціально-економічні умови виникнення фінансів.
- Які фінансові категорії ви знаєте? Як ці категорії пов'язані?
- Порівняйте категорії «фінанси» та «економіка».
- Розкрийте зміст функцій фінансів.
- Як впливають фінанси на економічну та соціальну систему?
- Яким є зв'язок фінансів із грошима, кредитом, ціною, заробітною платою та іншими економічними категоріями?
- Які грошові відносини виражають фінанси?
- Як фінанси взаємодіють з іншими економічними категоріями?

- З чим пов'язане виникнення фінансів?
- Що було первинною формою фінансів?

Тема 2. Фінансова політика і фінансовий механізм

Завдання 1. Охарактеризувати особливості фінансової політики як складової частини економічної і соціальної політики

Завдання 2. Охарактеризувати органи управління фінансовою системою України та їх функції.

Завдання 3. Систематизувати організаційну структуру і правовий режим фінансового механізму. Проілюструвати взаємодію фінансового механізму з господарським механізмом і фінансовою політикою.

Завдання 4. Розкрити напрями підвищення дієвості фінансового контролю.

Питання для самоконтролю

- Порівняйте за обсягом і за змістом поняття «фінансова система» та «економічна система»?
- Розкрийте зміст поняття «державні фінанси»?
- Назвіть державні та недержавні органи фінансового контролю.
- Які нормативно-правові акти забезпечують реалізацію державного фінансового контролю?
- Поняття фінансового механізму.
- Що є предметом фінансового права?
- Які є складові фінансового механізму?
- Які є елементи фінансової системи?

Тема 3. Державні фінанси

Завдання 1. Дослідити роль загальнодержавних та місцевих податків та зборів у формуванні доходів бюджету

Завдання 2. Вивчити нові підходи у плануванні доходів Державного бюджету України.

Завдання 3. Систематизувати фактори, що визначають структуру державних видатків.

Завдання 4. Розкрити соціально-економічні наслідки державного боргу.

Завдання 5. Дослідити формування державного боргу України та механізм його обслуговування.

Питання для самоконтролю

- У чому полягає суспільне призначення доходів та видатків бюджету?
- Які методи та форми фінансування державних витрат Ви знаєте?
- Розкрийте поняття «кошторисне фінансування»?
- З чого складається прибуток державних підприємств?
- Які форми здійснення міжбюджетних трансфертів Ви знаєте?
- Яким чином регламентується передача коштів до державного бюджету з бюджетів нижчих рівнів?
- В чому полягає економічний зміст та призначення державного кредиту?
- Які існують джерела погашення державних позик?
- У чому полягає сутність системи управління державним боргом?
- Які функції виконує державний кредит?
- Які є форми державного кредиту?
- Розкрийте відмінності між державним боргом і державною заборгованістю.

Тема 4. Бюджет і бюджетна система держави

Завдання 1. Доведіть провідну та координуючу роль бюджету у системі фінансових планів.

Завдання 2. Охарактеризуйте бюджетний процес та його учасників.

Завдання 3. Опишіть фінансові ресурси місцевого самоврядування. Місцеві бюджети, їх роль у місцевому самоврядуванні. Поняття фінансової автономії та показники її рівня.

Завдання 4. Охарактеризуйте взаємовідносини між ланками бюджетної системи, їх форми та організацію.

Питання для самоконтролю

- Яке призначення бюджету в економіці держави?
- Яким чином відбувається виконання державного бюджету?
- Які нормативно-правові акти регулюють бюджетний процес в Україні?
- Назвіть показники стану бюджету?
- Назвіть методи бюджетного планування.
- Охарактеризуйте поняття «місцевий бюджет»?
- Назвіть стадії бюджетного процесу.
- Бюджетне субсидювання та його види.

Тема 5. Податкова система держави

Завдання 1. Охарактеризувати функції податків: фіскальна, регулююча і розподільча.

Завдання 2. Вивчити структуру, задання, функції, показники діяльності Державної фіскальної служби України.

Завдання 3. Провести систематизацію податків відповідно до відомих класифікаційних ознак.

Завдання 4. Доведіть об'єктивну необхідність податкової системи.

Питання для самоконтролю

- В чому полягає економічна сутність податків?
- Порівняйте поняття «податкова система» та «система оподаткування»?
- Обґрунтуйте необхідність податкової системи.
- На яких принципах заснована податкова політика?
- На чому базується побудова податкової системи?
- Які принципи закладаються в основу податкової політики?
- Яким чином організовується податкова робота?
- Розкрийте взаємозв'язок податків з іншими розподільчими категоріями (кредит, заробітна плата, собівартість, ціна).

Тема 6. Соціальна сфера: склад, функції та призначення

Завдання 1. Охарактеризувати рівні фінансування соціальної сфери в Україні.

Завдання 2. Назвіть галузі відносяться до соціально-культурної сфери та соціально-побутової сфери.

Завдання 3. Опишіть суб'єкти, що надають та одержують суспільні послуги.

Питання для самоконтролю

- Дайте визначення поняття «соціальна сфера».
- В чому полягає суть соціальної політики в Україні?
- Що таке соціальна інфраструктура?
- В чому полягає вплив соціальної інфраструктури на підвищення продуктивності праці?
- Охарактеризуйте роль соціальної сфери у соціально-економічному розвитку держави.
- Які галузі відносяться до соціально-культурної сфери?
- Які галузі відносяться до соціально-побутової сфери?
- Перерахуйте суб'єкти, що надають суспільні послуги.
- Перерахуйте суб'єкти, що одержують суспільні послуги.
- Перерахуйте функції соціальної сфери.
- В чому полягає необхідність державного регулювання соціальної сфери?

Тема 7. Система фінансового забезпечення соціальної сфери

Завдання 1. Обґрунтувати необхідність запровадження державних соціальних позабюджетних фондів та їх види.

Завдання 2. Опишіть економічну сутність соціального захисту населення України та процес фінансового забезпечення соціального захисту.

Завдання 3. Розкрийте структуру видатків на соціальний захист населення, в т.ч. видатки на СЗСЗ, які здійснюються з Державного бюджету України.

Питання для самоконтролю

- Назвіть функції, властиві державним цільовим фондам
- Що таке загальнообов'язкове державне соціальне страхування
- Які особливості формування цільових фондів у структурі державних і місцевих бюджетів?
- Поясніть потрібність існування окремих державних позабюджетних фондів.
- Які основні завдання Фонду соціального страхування України ?
- Які ви знаєте джерела формування коштів Фонду соціального страхування України?
- Які суб'єкти беруть участь у недержавному пенсійному страхуванні?
- Дайте характеристику рівня фінансування соціальної сфери в Україні.
- Назвіть джерела фінансування соціального захисту населення.
- Які групи видатків на СЗСЗ фінансуються за рахунок бюджетних коштів?
- Охарактеризуйте форми фінансування соціального захисту населення.
- Охарактеризуйте методи фінансування соціального захисту населення.
- Які видатки на СЗСЗ здійснюються з Державного бюджету України?
- Які видатки на СЗСЗ здійснюються з районних бюджетів та бюджетів міст республіканського АРК і обласного значення та враховуються при визначенні обсягу міжбюджетних трансфертів?
- Які видатки здійснюються з місцевих бюджетів на СЗСЗ і не враховуються при визначенні обсягу міжбюджетних трансфертів?

Тема 8. Фінансове забезпечення зайнятості населення та охорони праці

Завдання 1. Охарактеризувати державне управління охороною праці, основні функції управління охороною праці та зміст принципів, на яких базується державна політика в галузі охорони праці.

Завдання 2. Опишіть гарантії держави працівникам на охорону праці. Органи державного управління охороною праці.

Завдання 3. Назвіть органи державного управління охороною праці.

Питання для самоконтролю

- Дайте визначення поняттю «трудові ресурси».
- Розкрийте зміст термінів «зайнятість» і «безробіття».
- Назвіть основні види безробіття та розкрийте їх зміст.
- Як обчислюється рівень безробіття?
- Закон Оукена — його сутність та практичне використання.
- Якими є основні умови виникнення ринку праці? Покажіть їх взаємодію.
- Дайте характеристику основних суб'єктів ринку праці і покажіть їх взаємодію.
- Що розуміють під об'єктами державного регулювання ринку праці?
- У чому полягають основні функції ринку праці?
- Якими принципами необхідно керуватися при здійсненні державної політики зайнятості?
- Що розуміють під поняттям «охорона праці»?
- Розкрийте зміст принципів, на яких базується державна політика в галузі охорони праці.
- Які гарантії дає держава працівникам на охорону праці?
- Що таке державне управління охороною праці та хто його здійснює?
- Перелічіть основні функції управління охороною праці.

Тема 9. Державне регулювання доходів та заробітної плати населення

Завдання 1. Пояснити різницю між реальною заробітною платою та номінальною.

Завдання 2. Визначити рівень заощаджень населення та сучасні тенденції їх формування України.

Завдання 3. Розкрити поняття «реальні доходи» та механізм їх обчислення.

Завдання 4. Охарактеризувати зарубіжний досвід державного регулювання доходів та заробітної плати населення.

Питання для самоконтролю

- Що розуміємо під поняттям «заробітна плата»?
- Яка різниця між основною та додатковою заробітною платою?
- Чим відрізняється реальна заробітна плата від номінальної?
- Що таке політика соціального партнерства?
- Які бувають тарифні угоди та механізм їх укладання?
- Що розуміють під поняттям «реальні доходи»?
- Як обчислюються реальні доходи?

Дайте визначення заощаджень населення.

- Назвіть основні фактори, що сприяють перетворенню заощаджень в інвестиції.
- Розкрийте зв'язок фінансів населення з іншими складовими фінансової системи.
- Назвіть джерела формування фінансових ресурсів населення.
- Охарактеризуйте функцію споживання.
- Охарактеризуйте функцію заощадження.
- Дайте визначення інвестиційного портфелю.
- Порівняйте поняття «інвестиційний портфель», «портфель нагромадження» та «фінансовий портфель» домогосподарств.

Тема 10. Основи бюджетного та кошторисного фінансування установ соціальної сфери

Завдання 1. Дослідити показники для визначення обсягів фінансування.

Завдання 2. Вивчити групи оперативно-сітьових показників та класифікація норм витрат.

Питання для самоконтролю

- Дайте визначення бюджетного фінансування.
- Дайте характеристику принципам бюджетного фінансування.
- Які використовуються форми бюджетного фінансування.
- Які існують методи бюджетного фінансування.
- Що таке кошторис?
- З яких частин складається кошторис?
- Дайте характеристику складових кошторису (загальний та спеціальний фонди).
- Назвіть принципи кошторисного фінансування.
- Які є види кошторисів?
- Які показники використовуються для визначення обсягів фінансування установ?
- Які групи оперативно-сітьових показників Ви можете назвати?
- Наведіть класифікацію норм витрат.
- Чому саме бюджетне фінансування переважає у складі джерел утримання соціальної сфери?

Тема 11. Фінансове забезпечення розвитку освіти та охорони здоров'я в Україні

Завдання 1. Показники, на яких ґрунтується кошторисне фінансування медичних закладів.

Завдання 2. Охарактеризувати показники, що лежать в основі визначення обсягів фінансування загально-освітніх навчальних закладів. Складові системи зарплати вчителів. Тарифікаційний список. Розрахунок річного фонду зарплати по школі.

Завдання 3. Дослідити проблеми розвитку страхової медицини в Україні. Переваги та недоліки страхової медицини. Опишіть оптимальну, на Вашу думку, страхову модель охорони здоров'я.

Питання для самоконтролю

- Що включає єдина структура системи освіти?
- Назвіть джерела формування фінансових ресурсів, що спрямовуються на народну освіту.
- Назвіть склад видатків, що здійснюються з Державного бюджету України на освіту.
- Назвіть склад видатків, що здійснюються з місцевих бюджетів України на освіту.
- Обґрунтуйте необхідність залучення приватних ресурсів у освіту.
- Які показники лежать в основі визначення обсягів фінансування ЗОШ?
- З яких складових складається система зарплати вчителів?
- Що таке тарифікаційний список? Охарактеризуйте його.
- Як проводиться розрахунок річного фонду зарплати по школі?
- Назвіть особливості фінансування дошкільних закладів.
- Як здійснюється фінансування системи вищої освіти?
- Які джерела включає модель фінансового забезпечення охорони здоров'я?
- Перерахуйте видатки на охорону здоров'я.
- Який показник видатків з державного бюджету на фінансування медичної галузі (в % від ВВП) за рекомендаціями ВООЗ?
- Які Ви можете назвати позабюджетні надходження лікувальних закладів?
- На яких принципах базується страхова модель охорони здоров'я?

Тема 12. Зарубіжний досвід фінансування соціальної сфери

Завдання 1. Охарактеризувати особливості організації фінансів нових індустріальних країн.

Завдання 2. Опишіть досвід соціального страхування в Канаді, Фінляндії, Франції, Чехії, Північній Європі, США (або інша країна на вибір студента).

Завдання 3. Особливості фінансування системи охорони здоров'я у Франції, Швейцарії, Нідерландах, Іспанії (або інша країна на вибір студента).

Питання для самоконтролю

- Які послуги можуть надаватися регіональними і низовими рівнями місцевого самоврядування за кордоном?
- Дайте характеристику фінансового забезпечення освіти у країнах-членах ЄС.
- Що являє собою американська та шведська моделі фінансування медицини?
- Охарактеризуйте досвід соціального страхування у Північній Європі.
- Охарактеризуйте досвід соціального страхування у США.
- Надайте характеристику сучасним фінансам країн Азії;
- Охарактеризуйте сучасну фінансову систему Китаю;
- Дайте характеристику особливостей сучасних фінансів країн Південної Африки;
- Назвіть особливості фінансів країн Латинської Америки.
- Визначте фінансові передумови створення Європейського Союзу.
- У чому полягає унікальність Європейського Союзу?
- Охарактеризуйте досягнення фінансового розвитку Європейського Союзу.
- Як вплинула Європейська інтеграція на фінансове світове становище?

1.5. Індивідуальні завдання

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) студента денної форми навчання за тематикою навчальної дисципліни «Соціальна економіка» виконується у вигляді наукової роботи у межах годин, відведених для самостійної роботи.

1.5.1. Методичні рекомендації до виконання індивідуального завдання

Тема наукової роботи обирається студентом добровільно з наведеного нижче завдання та закріплюється за ним науково-педагогічним працівником на початку семестру. Наукова робота – це самостійно виконане наукове дослідження певної проблеми, яке відповідає науковим

принципам, має певну структуру, містить результат власного пошуку та обґрунтовані висновки. Підготовка ІНДЗ у такій формі передбачає:

- підбір та опрацювання літератури за темою наукової роботи;
- складання плану наукової роботи;
- виклад основних ідей та пропозицій авторів;
- презентація та захист ІНДЗ відбувається під час проведення консультацій з навчальної дисципліни (виступ до 8 хвилин).

Структурний аналіз обраного соціального сектору економіки

Завдання:

- ознайомитись з існуючими аналітичними дослідженнями, матеріалами соціального сектору та іншими стратегічними документами, що мають відношення до соціального сектору, який Ви досліджуєте;
- зібрати статистичні дані відносно соціальної сфери, її розвитку та зовнішньої допомоги;
- описати структуру забезпечення населення конкретним видом соціальних послуг та представити декілька сучасних реформ в обраній Вами соціальній сфері;
- визначити та обговорити індикатори соціальної сфери: вартість послуги, доступ населення до неї та її якість.

Рекомендуємо використовувати такі джерела для аналізу окремих галузей: звіт та дані профільного Міністерства; дані перепису населення та дослідження щодо стану домашнього господарства (соціодемографічні дані); огляд державних витрат, підготовлений Світовим Банком; огляд відсліджування державних витрат, підготовлений Світовим Банком; стратегії допомоги країнам, розроблені Світовим Банком; оцінювання стандартів життя; данні Світового Банку та регіональних банків, Організації Економічної Співпраці та Розвитку/Комітету допомоги з метою розвитку досліджуваної соціальної сфери, звіти “Освіта для всіх”, звіт ЮНІСЕФ “Становище жінок та дітей”; Звіт ПРООН “Розвиток людини”, інші джерела, підготовлені урядом, (міжнародними) НДО та багатосторонніми організаціями, дослідження Організації Економічної Співпраці та Розвитку, Міжнародної Асоціації з Оцінки Шкільних Досягнень, ЮНЕСКО, наприклад, TIMSSR, PIRLS, PISA, MLA (Моніторинг навчальних досягнень ЮНЕСКО/ЮНІСЕФ), огляд окремих країн або регіональних звітів, Організації Економічної Співпраці та Розвитку (2002).

Вимоги для написання Протягом даного дослідження, рекомендуємо використовувати технічний стиль письма, а не науковий. Це означає, що Вас заохочують використовувати діаграми, ілюстрації та таблиці. Чітко вказуйте джерела, які Ви використали при виконанні завдання та позначте їх у бібліографії. Обсяг - приблизно 15 сторінок (включаючи діаграми/таблиці/графіки, але не враховуючи додатки).

Формат

1. Титульна сторінка з назвою та іменами авторів. Приклад: “Структурний аналіз соціального сектору... (назва країни)”; прізвища, імена, тема завдання кожного учасника Вашої групи дослідників.

2. Зміст (з нумерацією сторінок).

3. Опис системи та стратегії соціального сектору (3 стор.)

3.1. Представте схему системи обраної Вами соціальної сфери, використовуючи міжнародні стандарти класифікації (Міжнародна стандартна класифікація (ISCED)/ЮНЕСКО). Стисло прокоментуйте схему та додайте інформацію, яку Ви вважаєте необхідною для пояснення системи соціальної сфери (наприклад, спеціальна освіта, професійна освіта, неформальна освіта і т.ін.) – 2 стор.

3.2. Знайдіть “Стратегію соціального сектору” Вашої країни. Стратегія - це звичайно план на 3 -5 років, в якому профільне Міністерство (звичайно за вагомої технічної підтримки інших інституцій) оголошує напрямком реформування соціального сектору протягом середнього або тривалого періоду. У Вашому описі зосередьте увагу на 3-х - 5-ти напрямках реформи, які, на Вашу думку, будуть цікавими та можуть бути важливими для Вашого галузевого огляду – 1 стор.

Примітка: для цієї частини звіту Вам краще знайти аналітичні джерела Міністерства та/або звіти.

5. Політичне, економічне та соціальне підґрунтя 1990 –2017 роки

Представте інформацію про економічне та соціальне підґрунтя та прокоментуйте її.

Найдіть, будь ласка, інформацію (статистику/ дані/коментарі) з таких питань:

5.1. Політичні події з 1990-го року (пів або одна сторінка)

Включає інформацію про політичні зміни (з 1990-го р.), партійну систему та транснаціональні політичні альянси. Якщо бажаєте, Ви можете включити індекс прав людини в країні, яку Ви досліджуєте.

5.2. Економічні події з 1990-го р. (2 - 3 сторінки)

Надайте всі дані про такі індикатори:

- Валовий внутрішній продукт
- Валовий національний продукт
- Міжнародна класифікація боргу країни
- Індикатори бідності (якщо можливо)
- Ступінь “Допомоги” (зовнішньої допомоги) як процент ВВП
- Ступінь розподілення “допомоги” на конкретний сектор як відсоток від зовнішньої допомоги, зарезервованої для соціального сектору

5.3. Соціальні події з 1990-го р. (2-3 сторінки)

Виберіть з наведеного списку індикатори, які необхідні для Вашого дослідження:

- Індекс розвитку людини (див. Звіт “Розвиток Людини” ПРООН), включаючи три індикатори для створення ІРЛ:

а) середня тривалість життя;

б) освіта (грамотність дорослих + середня кількість років навчання в школі);

в) стандарти життя (покупна сила, основана на реальному ВВП на душу населення з урахуванням місцевого прожиткового мінімуму ([ППП: Паритет покупної сили]).

- Індекс розвитку відповідно до статі (ІРЛ зменшений для гендерної нерівності),
- відображає гендерну нестабільність у базовій освіті, охороні здоров’я, доходах.
- Відмінність між містами та селами, регіональна відмінність, відмінність серед різних
- етнічних/національних груп відповідно до доходу, рівня бідності, рівня освіти і т.ін.
- Питання, пов’язані з охороною здоров’я (якщо можливо)
- Форми урбанізації та міграції (якщо можливо)
- Зростання населення та соціально-демографічні зміни

Примітка. Якщо Ви знайдете спірну інформацію у 2-х та більше джерелах, зазначте це, будь ласка, та прокоментуйте.

6. Структурний аналіз системи обраної Вами соціальної сфери (4 - 5 сторінок)

Визначте індикатори для її фінансування і якості, доступу до неї та коротко прокоментуйте ці три галузі.

Всім групам дослідників треба зібрати статистичні дані за зазначеними індикаторами, щоб мати можливість порівняти з даними інших тематичних досліджень.

Зберіть, будь ласка, додатковий статистичний матеріал, який Ви вважаєте необхідним та важливим для Вашого дослідження. Бажано знайти дані хоча б за чотири періоди (наприклад, порівняйте 1990, 1995, 2000 роки), щоб мати можливість інтерпретувати події та напрямки.

7. Відбір підсектору для дослідження соціальної політики

Стисло поясніть, будь ласка, Ваш вибір підсектору, який Ви відібрали для проведення дослідження політики. Надайте інформацію за такими питаннями:

- Питання дослідження/фокус політики
- Важливість питання/фокусу
- Інформація про доступність даних/ресурсів, запропонованих методів аналізу

8. Додатки (список важливих таблиць, графіків, документів)

9. Бібліографія

Додаткові індивідуальні завдання (виконуються в межах групової роботи)

1. Порівняльний аналіз політики у обраній соціальній сфері двох країн.

Перегляньте, будь ласка, структурні аналізи соціального сектору Ваших однокласників, щоб зробити висновки про державну політику.

Завдання:

Поміркуйте над Вашим структурним аналізом соціального сектору у міжнародному контексті, порівнявши Ваш випадок зі структурним аналізом іншої підгрупи, або з іншими дослідженнями, яке має відношення до фокусу Вашого дослідження; поміркувавши над подібними та відмінними рисами, сильними та слабкими сторонами.

Формат.

Напишіть, будь ласка, приблизно 5 сторінок порівняльного дослідження, починаючи з визначення фокусу Вашого дослідження. Бажано поділити дослідження на різні розділи та дотримуватись фокусу протягом всього дослідження. Ви можете співпрацювати з іншими групами та завершити завдання сумісно. Не забудьте включити посилання та бібліографію.

2. Огляд двох літературних джерел з аналізу соціальної політики або її певної галузі. Пам'ятайте, що це індивідуальне завдання. Відберіть, будь ласка, два тексти за темами, які Вас зацікавили, перегляньте та поміркуйте над ними. Обсяг - приблизно 4 сторінки. В огляді текст повинен бути:

- ..резюмований (без будь-якої суб'єктивної оцінки);
- ..акцентований (висвітлення авторських перспектив/проблем, що заслуговують на увагу);
- ..проаналізований (слабкі та сильні сторони авторських бачень);
- ..критично відображений (оцінка корисності (практичності) тексту для досліджень політики);

Резюме є найбільш важливою частиною огляду літератури. Радимо пам'ятати, що автор не повинен бути темою Вашого огляду. Було б добре, якщо Ви порівняєте ці два тексти, але, звичайно, якщо вони з однієї тематики.

3. Рекомендації/варіанти політики соціальної сфери. Використовуйте матеріали, які Ви зібрали під час виконання попередніх завдань. Зробіть секторний огляд соціального підсектору, а саме:

- ..контекстуальний (містить основну інформацію про сектор);
- ..обґрунтований даними/статистикою (містить дані/статистику);
- ..пов'язаний з поточними реформами стратегіями в країні;
- ..містить інформацію про дослідження та літературу у даній області.

Формат

1. Титульна сторінка “Огляд соціального сектору...” з іменами авторів.
2. Подяка (максимум 1 стор.). Перерахуйте всі організації та осіб, які допомогли Вам у роботі. Додайте параграф, в якому перерахуйте 1-3 фактори, що заважали у Вашій роботі.
3. Зміст (з розміченими сторінками).
5. Вступ (1 сторінка). Розпочніть зі вступного розділу, в якому покажіть схему Вашого огляду. Також вкажіть фокус Вашого огляду та поясніть його значимість.
6. Контекст (5-6 стор.). Використайте матеріал для опису соціальної, політичної та економічної ситуації в країні. Примітка: Розмістіть, будь ласка, у додатках таблиці, графіки, схеми у такому ж порядку, як вони розміщені у тексті. Робіть чіткі посилання у тексті на дані/інформацію або таблиці, графіки, схеми, які містяться у додатках. В основному, вся інформація у тексті повинна бути підтверджена посиланнями на джерела (документи, звіти, дослідження) та дані (статистика).
7. Головні питання та проблеми соціального сектору (3-4 стор.) Використовуйте інформацію із завдання 1-го та 2-го. Зосередьте увагу на декількох напрямках соціальної сфери, які дуже відрізняються від інших та заслуговують на увагу.
8. Сфери соціальної реформи, залишені поза увагою. Використайте інформацію, яку Ви зібрали при виконанні завдання самостійної роботи студента та додайте розділ, в якому більш детально поясніть про необхідність розвитку відповідної (конкретної) стратегії та залучення донорських інвестицій. Тут Ви можете використати посилання на літературу, яку Ви прочитали (1 сторінка).
9. Пропозиції щодо стратегій реформи політики (1-2 сторінки). Надайте декілька пропозицій, як привернути увагу уряду/громадськості до цих, залишених поза увагою, сфер

соціального сектору. Які стратегії для покращення реформи у даних сферах Ви б запропонували?

10. Бібліографія.

11. Додатки.

Форма контролю – перевірка правильності виконання ІНДЗ із врахуванням самостійності, творчості, правильності розрахунків і вмінням захистити результати дослідження. Захист (до 8 хвилин) за темою наукової роботи відбувається під час проведення консультацій з навчальної дисципліни «Соціальна економіка».

Доопрацьована наукова робота, що виконана за обраною темою, може бути заслухана на студентському науково-дослідному гуртку та подана на конкурс студентських наукових робіт з дотриманням установлених вимог. Результати наукової роботи можуть публікуватись у вітчизняному чи закордонному науковому виданні у формі статті, доповідатись на міжнародній, закордонній, всеукраїнській чи університетській конференціях з публікацією або без публікації тез, за що студенти одержують додаткові бали.

1.6. Підсумковий контроль

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі усного екзамену.

1.6.1. Питання для підсумкового контролю

1. Фінанси та їх роль в соціально-економічному розвитку.
2. Функції фінансів.
3. Фінансова система та її складові.
4. Фінансові ресурси, їх суть і призначення. Класифікація фінансових ресурсів.
5. Механізм формування та використання фінансових ресурсів суспільства.
6. Сутність фінансової політики. Ланки фінансової політики.
7. Фінансова стратегія. Фінансова тактика.
8. Суть фінансового механізму і його складові елементи.
9. Фінансові методи. Фінансові важелі, стимули, санкції.
10. Управління фінансами. Об'єкти і суб'єкти управління.
11. Види та інструменти фінансової політики .
12. Фінансове планування: суть, принципи, завдання.
13. Етапи і методи фінансового планування.
14. Фінансовий контроль. Суть, мета, завдання фінансового контролю.
15. Державні фінанси та їх структура.
16. Економічна сутність державних доходів.
17. Доходи державного бюджету. Класифікація доходів державного бюджету.
18. Методи формування доходів державного бюджету.
19. Децентралізовані державні доходи..
20. Державні видатки, їх сутність та класифікація
21. Характеристика державних цільових фондів.
22. Методи і форми фінансування державних витрат.
23. Сутність бюджету як економічної категорії. Призначення та роль бюджету держави.
24. Об'єкти і суб'єкти бюджетних відносин. Функції бюджету.
25. Показники стану бюджету - бюджетний надлишок і бюджетний дефіцит.
26. Сутність і причини виникнення бюджетного дефіциту. Допустимі межі та джерела покриття бюджетного дефіциту.
27. Бюджетна класифікація.
28. Склад і структура доходів Державного бюджету України.
29. Склад і структура видатків Державного бюджету України.
30. Бюджетний устрій і бюджетна система.
31. Бюджетний процес, його складові елементи та регламентування.
32. Бюджетне регулювання.
33. Економічна сутність та функції податків
34. Елементи податку. Види ставок податків: базова і відсоткова.

35. Принципи оподаткування.
36. Класифікація податків. Прямі податки. Непрямі податки.
37. Поняття податкової системи і методи її побудови.
38. Податкова політика.
39. Державна фіскальна служба, її склад, структура, завдання, функції, показники діяльності.
40. Сутність соціальної сфери, її інфраструктура.
41. Структура соціальної сфери: галузі та види діяльності.
42. Функції соціальної сфери.
43. Суть соціальної політики в Україні.
44. Рівні фінансування соціальної сфери в Україні.
45. Теоретичні засади фінансового забезпечення соціального захисту населення.
46. Стан та тенденції розвитку фінансового забезпечення соціального захисту в Україні.
Розвиток системи фінансового забезпечення соціального захисту населення в Україні у контексті євроінтеграційних процесів.
47. Сутність та роль Державних фондів соціального забезпечення.
48. Система пенсійного забезпечення в Україні.
49. Пенсійний фонд України: призначення, джерела формування, напрямки використання.
50. Фонд загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття.
Призначення, джерела формування, напрями використання фондів соціального страхування.
51. Платники, об'єкт нарахування, ставки, джерела сплати обов'язкових платежів на соціальне страхування.
52. Джерела фінансового забезпечення соціального захисту населення. Характеристика форм фінансування соціального захисту населення.
53. Методи фінансування соціального захисту населення.
54. Розмежування видатків на соціальний захист між різними ланками бюджетної системи.
Структура видатків на соціальний захист населення.
55. Поняття зайнятості і безробіття. Основні види безробіття.
56. Закон Оукена — його сутність та практичне використання.
57. Основні принципи, методи та інструменти регулювання ринку праці та зайнятості населення.
58. Формування механізму регулювання зайнятості та соціального захисту населення
59. Фінансова складова механізму регулювання зайнятості населення
60. Гарантії держави працівникам на охорону праці. Основні функції управління охороною праці.
61. Поняття «заробітна плата» та її форми. Основна та додаткова заробітна плата.
62. Система договірної регулювання оплати праці.
63. Характеристика понять споживчий кошик, прожитковий мінімум та мінімальна заробітна плата.
64. Державне регулювання доходів і вартість життя.
65. Державне регулювання оплати праці.
66. Політика соціального партнерства. Характеристика поняття «тарифна угода», «галузева угода» та механізм їх укладання.
67. Сутність, принципи та методи бюджетного фінансування.
68. Бюджетне фінансування соціальної сфери. Форми бюджетного фінансування.
69. Сутність кошторисно-бюджетного фінансування. Поняття, структура і значення кошторису бюджетної установи.
70. Кошторисний процес. Складові частини кошторису (загальний та спеціальний фонди).
71. Показники для визначення обсягів фінансування. Групи оперативно-сіткових показників.
72. Джерела фінансування та напрямки використання фінансових ресурсів в освітній сфері.
73. Джерела фінансування системи надання медичних послуг.
74. Методи фінансування охорони здоров'я. Планування видатків на охорону здоров'я.
75. Розвиток страхової медицини та лікарняних кас. Страхова модель охорони здоров'я.
76. Показники, на яких ґрунтується кошторисне фінансування медичних закладів.

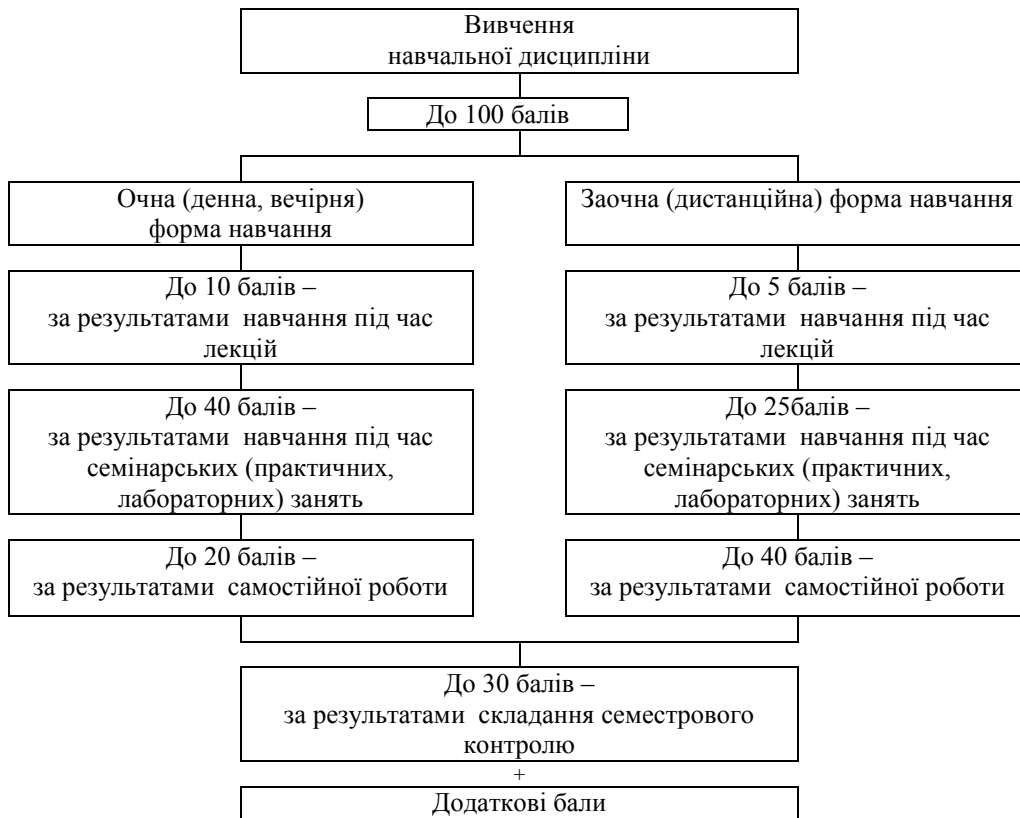
77. Зарубіжний досвід фінансування освіти.
78. Моделі соціальної держави (фінансовий аспект).
79. Досвід соціального страхування в зарубіжних країнах.
80. Американська та шведська моделі фінансування медицини.

1.6.2. Приклад екзаменаційного білету

1. Розмежування видатків на соціальний захист між різними ланками бюджетної системи.
2. Бюджетне фінансування соціальної сфери. Форми бюджетного фінансування.
3. Тестові завдання.
 - 3.1. До форм бюджетного фінансування не відносять:
 - а) кошторисне фінансування;
 - б) державне фінансування інвестицій;
 - в) пропорційний розподіл бюджетних коштів;
 - г) позики з бюджету державним підприємства......
 - 3.10. 4. До заходів активної політики зайнятості не відносяться
 - а) залучення безробітних до участі у громадських роботах;
 - б) працевлаштування на вільні робочі місця;
 - в) виплата одноразової допомоги по безробіттю для організації безробітним підприємницької діяльності;
 - г) виплата грошової допомоги по безробіттю.

2. Схема нарахування балів

2.1. Нарахування балів студентам з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до такої схеми:

2.2. Обсяг балів, здобутих студентом під час лекцій з навчальної дисципліни, обчислюється у пропорційному співвідношенні кількості відвіданих лекцій і кількості лекцій, передбачених навчальним планом, і визначається згідно з додатком 1 2 до Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права (затвердженого 29 травня 2017 року, протокол № 14).

З навчальної дисципліни передбачено проведення 31 лекційне заняття. Отже, студент може набрати під час лекцій таку кількість балів (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

Розподіл балів для лекцій з навчальної дисципліни «Фінанси соціальної сфери»

№ з/п	Форма навчання	Кількість лекцій за планом	Кількість відвіданих лекцій														
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1.	Денна	15	0,7	1,3	2,0	2,7	3,3	4,0	4,7	5,3	6,0	6,7	7,3	8,0	8,7	9,3	10,0

2.3. З навчальної дисципліни «Фінанси соціальної сфери» для підготовки на першому освітньому рівні здобувачів вищої освіти ступеня бакалавр за спеціальністю 232 Соціальне забезпечення денної форми навчання передбачено проведення 15 семінарських занять.

За результатами семінарського заняття кожному з студентів до відповідного документа обліку успішності виставляється кількість балів від 0 до 5 числом, кратним 0,5, яку він отримав протягом заняття.

Критерії поточного оцінювання знань студентів наведені у п. 4.3.8. Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права імені Леоніда Юзькова (затвердженого 28 серпня 2020 року, протокол № 1).

2.4. Обсяг балів за самостійну роботу з навчальної дисципліни «Фінанси соціальної сфери» для студентів розподіляється пропорційно за виконання 12 письмових робіт (1 письмова

робота по кожній темі). Залежно від їх обсягу та складності, студент може одержати не більше 12 балів.

Індивідуальне завдання виконане за пропонованою темою наукової роботи оцінюються окремо та складає не більше 8 балів. Загалом за виконання самостійної роботи студент денної форми навчання може одержати максимально по 20 балів за семестр.

Перерозподіл балів, в межах максимально можливої кількості їх одержання за виконану самостійну роботу, наведено в табл. 2.2.

Таблиця 2.2.

**Розподіл балів для самостійної роботи з навчальної дисципліни
«Фінанси соціальної сфери»**

№ з/п	Алгоритм нарахування балів	Номер теми / кількість балів										Разом балів
		1	2	3	4	5	6	...	11	12		
1 семестр												
1	Максимальна кількість балів за одну письмову роботу з відповідної теми	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	...	1,0	1,0	12,0	
2	Максимальна кількість балів за індивідуальне завдання, виконане у вигляді розрахункової роботи	8,0										8,0
	Усього балів											20,0

2.5. За семестровий контроль, з навчальної дисципліни «Фінанси соціальної сфери», студент може максимально одержати 30 балів. Шкала визначення кількості балів та критерії оцінювання знань студентів за результатами семестрового контролю, подана у табл. 4.8 Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права імені Леоніда Юзькова.

3. Рекомендовані джерела Нормативно-правова база

1. Закон України "Основи законодавства України про охорону здоров'я" [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2801%12>
2. Закон України "Про освіту" [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1060%12>
3. Закон України "Основи законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування" від 14.01.1998 р. № 16/98-ВР.
4. Закон України "Про державну допомогу сім'ям з дітьми" від 21.11.1992 р. № 2811-ХІІ.
5. Закон України "Про державну соціальну допомогу інвалідам з дитинства та дітям-інвалідам" від 16.11.2000 р. № 2109-ІІІ.
6. Закон України "Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям" від 01.06.2000 р. № 1768-ІІІ.
7. Закон України "Про державну соціальну допомогу особам, які не мають права на пенсію, та інвалідам" від 18.05.2004 р. № 1727-ІV.
8. Закон України "Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття" від 02.03.2000 р. № 1533-ІІІ.
9. Закон України "Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності" від 23.09.1999 р. № 1105-ХІV.
10. Закон України "Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими похованням" від 18.01.2001 р. № 2240-ІІІ.
11. Закон України "Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування" від 08.07. 2010 р. № 2464-VI.
12. Закон України "Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні" від 21.03. 1991 р. N 875-ХІІ.26. Закон України "Про основи соціального захисту бездомних осіб і безпритульних дітей" від 02.06.2005 р. № 2623-ІV.
13. Закон України "Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту" від 22.10.1993 р. № 3551-ХІІ.
14. Закон України "Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи" від 28.02.1991 р. №796-ХІІ.
15. Закон України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» від 09.07.2003 р. № 1058-ІV.
16. Закон України «Про пенсійне забезпечення» від 05.11.1991 р. № 1788-ХІІ.
17. Закон України від 05.11.2000 р. N2017-ІІІ "Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії" / Відомості ВВРУ. – Офіц. вид. – К.: Парлам. вид-во. – 2000. – № 48. – С. 409.
18. Закон України від 19.06.2003 р. N 966-ІV "Про соціальні послуги" / Відомості ВРУ. – Офіц. вид. – К. : Парлам. вид-во. – 2003 – № 45. – С. 358.
19. Конституція України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/конституція%20україни>. – 22.04.2012 р.
20. Положення про Державну казначейську службу України: Затверджено Указом Президента України від 13 квітня 2011 року № 460/2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/460/2011>
21. Положення про Державну службу фінансового моніторингу України: Затверджено Указом Президента України від 13 квітня 2011 року №466/2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.sdfm.gov.ua/articles.php?cat_id=107&art_id=5314&lang=uk
22. Положення про Державну фінансову інспекцію України: Затверджено Указом Президента України від 23 квітня 2011 року № 499/2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/499/2011>
23. Положення про Міністерство фінансів України: Затверджено Указом Президента України від 8 квітня 2011 року №446/2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/446/2011>

24. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000 р. № 2121-III із змін. – Режим доступу: www.zakon.rada.gov.ua // Урядовий кур'єр. - 2001. - №8.
25. Про індексацію грошових доходів населення: Закон України від 03.07.1991 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1991. - №42. – С.551.
26. Про межу малозабезпеченості: Закон України від 04.10.1994 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1994. - №42. – С. 382.
27. Про мінімальний споживчий бюджет: Закон України від 03.07.1991 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1991. - №42. – С.553.
28. Про охорону праці: Закон України від 14 жовтня 1992 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 49. – Ст. 668.
29. Про рахункову палату: Закон України від 11 липня 1996 року №315/96-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ac-rada.gov.ua/control/main/uk/publish/article/16727066>
30. Указ Президента України від 10.05.06 N 359/2006 “Про основні напрями вдосконалення системи соціальних виплат населенню”. [Електронний ресурс] /Законодавство України. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=359%2F2006>.

Тема 1

1. Базилевич В. Д., Баластрик Л. О. Державні фінанси: навч. посібник. Київ: Атіка, 2002.
2. Василик О. Д. Теорія фінансів: Підручник. Київ: НІОС, 2000. 416 с.
3. Опарін В.М. Фінанси (Загальна теорія). К.: КНЕУ, 2001. 240 с.
4. Теорія фінансів / за ред. В. М. Федосова, С. І. Юрія. К.: Центр навч. л-ри, 2010. 576с.
5. Фінанси. / за заг. ред. Баранової В.Г. Одеса: Атлант, 2015. ч.1. 344с.
6. Фінанси: Навчальний посібник в 2-х частинах / Баранова В. Г та ін. Одеса: Атлант, 2015. ч.1. 344с.
7. Ярошевич Н. Б., Кондрат І. Ю., Ливдар М. В. Фінанси: Навчальний посібник. Львів: Видавництво «Простір-М», 2018. 298с.
8. Ярошевич Н. Б., Кондрат І. Ю., Якимів А. І. Бюджетна система: Практикум: Навчальний посібник. Львів: «Новий Світ-2000», 2019. 400 с.

Тема 2

1. *Борисенко Л. М.* Зарубіжна практика державного фінансового контролю та можливості її імплементації в Україні. *Інвестиції: практика та досвід.* 2020. № 13-14. С. 50-54.
2. *Ботвіна Н. О.* Фінансовий ринок як складова соціально-економічної сфери держави. *Економічний аналіз.* 2018. Т. 28(1). С. 115-119.
3. *Гордієнко, Л. А.* Фінансова політика соціальної сфери: монографія. Черкаси : Чабаненко Ю. А. [вид.], 2019. 393 с.
4. *Єфименко Т. І.* Трансформації фінансового управління і сталий розвиток національної економіки. *Економіка України.* 2020. № 7. С. 5-13.
5. *Наконечна Г.* Сутність, призначення та правове регулювання громадського фінансового контролю. *Історико-правовий часопис.* 2018. № 2. С. 73-77.
6. *Панфілова Т. О.* Конвергенція та дивергенція сфери державних фінансів країн – членів ЄС і України. *Економіка України.* 2020. № 7. С. 108-120.
7. Фінанси: Навчальний посібник в 2-х частинах. В. Г. Баранова та ін. Одеса: Атлант, 2015. ч.1. 344с.
8. *Шемаєва Л. Г., Жаліло Я. А., Гладких Д. М., Касперович Ю. В., Лондар Л. П., Дешко А. Л.* Внутрішні чинники зміцнення стійкості фінансової системи України. *Економіка України.* 2020. № 7. С. 35-54.
9. Ярошевич Н. Б., Кондрат І. Ю., Ливдар М. В. Фінанси: Навчальний посібник. Львів: Видавництво «Простір-М», 2018. 298с.
10. Ярошевич Н. Б., Кондрат І. Ю., Якимів А. І. Бюджетна система: Практикум: Навчальний посібник. Львів: «Новий Світ-2000», 2019. 400 с.

Тема 3

1. Базилевич В. Д., Баластрик Л. О. Державні фінанси: навч. посібник. Київ: Атіка, 2002.

2. *Борисенко Л. М.* Зарубіжна практика державного фінансового контролю та можливості її імплементації в Україні. *Інвестиції: практика та досвід*. 2020. № 13-14. С. 50-54.
3. *Василик О. Д.* Теорія фінансів: Підручник. Київ: НІОС, 2000. 416 с.
4. *Воленко В. Г.* Зарубіжний досвід державного фінансового контролю в умовах децентралізації. *Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького. Серія : Економічні науки*. 2019. Вип. 1. С. 44-50.
5. Державні фінанси: Фінанси. Бюджетна система України: у 5 т.: С. О. Булгакова, Л. І. Василенко, Л. В. Єрмошенко та ін. К.: НВП “АВТ лтд.”, 2004. 400 с.
6. *Дюк А. А.* Формування системи видатків державного бюджету та їх оптимізація. *Ефективна економіка*. 2018. № 3.
7. *Коваленко Д.І.* Фінанси, гроші та кредит : теорія та практика. К.: Центр навчальної літератури, 2013. 578с.
8. *Опарін В.М.* Фінанси (Загальна теорія). К.: КНЕУ, 2001. 240 с.
9. *Панфілова Т. О.* Конвергенція та дивергенція сфери державних фінансів країн – членів ЄС і України. *Економіка України*. 2020. № 7. С. 108-120.
10. Теорія фінансів: підручник / за ред. В. М. Федосова, С. І. Юрія. Київ: Центр навч. л-ри, 2010. 576с.
11. Фінанси. / за заг. ред. Баранової В.Г. Одеса: Атлант, 2015. ч.1. 344с.

Тема 4

1. *Бондаренко В. М., Бондаренко О. В.* Напрями удосконалення підходів до проведення адміністративно-територіальної реформи в рамках зміцнення місцевих бюджетів. *Економіка та держава*. 2020. № 7. С. 50-54.
2. Бюджетна система / за наук. ред.. В. М. Федосова, С. І. Юрія. К.: Центр учбов. Літератури; Тернопіль: Екон. думка, 2012. 871 с.
3. Бюджетна система: підруч. / за ред. С. І. Юрія, В. Г. Дем'янишина, О. П. Кириленка. Тернопіль: ТНЕУ, 2013. 624 с.
4. Бюджетна система: підручник / І. В. Алексеев та ін. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2019. 400 с.
5. Бюджетний кодекс України від 8 липня 2010 року // Відомості Верховної Ради України, 2010. - №50-51. - ст.572.
6. *Гречко А. В.* Досвід розвинених країн щодо впливу бюджетних важелів на розвиток регіонів. *Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького. Серія : Економічні науки*. 2019. Вип. 1. С. 20-25.
7. *Дюк А. А.* Формування системи видатків державного бюджету та їх оптимізація. *Ефективна економіка*. 2018. № 3.
8. *Мельник В. М., Савастаєва О. М.* Бюджетна політика в системі фінансової безпеки держави. *Науковий вісник Національної академії статистики, обліку та аудиту*. 2020. № 1-2. С. 73-80.
9. *Мельник В. М., Савастєєв О. М.* Бюджетна політика в системі фінансової безпеки держави. *Науковий вісник Національної академії статистики, обліку та аудиту*. 2020. № 1-2. С. 73-80.
10. *Мельничук Н. Ю.* Економіко-статистична оцінка результативності бюджетного менеджменту при плануванні та використанні бюджетних коштів. *Український журнал прикладної економіки*. 2019. Т. 4, № 3. С. 24-32.
11. *Пелехатий А. О.* Інституційне забезпечення бюджетної політики розвитку територій. *Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія : Економіка і менеджмент*. 2019. Вип. 4. С. 15-21.
12. *Писаренко Т. М.* Організація управлінського обліку в бюджетних установах. *Економічний форум*. 2020. № 3. С. 124-130.
13. *Піхоцька О. М., Фурдичко Л. Є., Синютка Н. Г.* Бюджетна система: навчальний посібник. Львів: ТНЕУ, 2019. 328 с.
14. *Савастєєва О. М.* Шляхи узгодження інтересів суб'єктів бюджетного процесу на місцевому рівні в умовах трансформації міжбюджетних відносин. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2019. № 6(1). С. 281-289.

15. *Чекановський В. П.* Стратегічні пріоритети реформування бюджетної системи України. *Ефективна економіка*. 2018. № 3.

Тема 5

1. *Адамов Д. В.* Децентралізований принцип податкової системи: стан та перспективи розвитку інституту єдиного податку. *Аспекти публічного управління*. 2018. Т. 6, № 4. С. 32-38.
2. *Андрущенко В. Л., Тучак. Т. В.,* Морально-етичні імперативи податків та оподаткування (західна традиція): монографія. Київ: Алерта, 2013. 384 с.
3. *Божанова О. В., Петрова Л. В.* Реформування податку з доходу фізичних осіб: сучасний стан та перспективи. *Економічний вісник Національного гірничого університету*. 2020. № 2. С. 65-74.
4. *Бритова Г. В., Скрильник Є. В.* Роль бюджетно-податкової сфери у підвищенні фінансової безпеки держави. *Аспекти публічного управління*. 2017. Т. 5, № 5-6. С. 44-51.
5. *Васюк Ю. М.* Податковий контроль в умовах реформ в Україні. *Аспекти публічного управління*. 2015. № 3. С. 27-36.
6. *Лепеха А. В.* Проблемні питання реалізації податкової реформи в Україні. *Аспекти публічного управління*. 2016. № 37-38.
7. *Пилявський Ю. М.* Лібертаріанські погляди на податкову систему. *Сучасні питання економіки і права*. 2020. Вип. 1. С. 154-159.
8. Податковий кодекс України від 23 грудня 2010 року // Офіційний вісник України. – 2010 - №92. - ст. 3248.
9. *Самойлікова А. В.* Аналіз податкового стимулювання як складової фінансової політики забезпечення інноваційного розвитку. *Науковий вісник Полісся*. 2020. № 1. С. 85-91.
10. *Синчак В. П.* Податковий механізм як фінансово-управлінська категорія. *Облік і фінанси*. 2020. № 1. С. 129-138.
11. *Сотніченко О. А., Гнатенко О. А.* Фіскальна ефективність непрямих податків в Україні. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2020. № 5. С. 32-38.
12. *Товкун Л.* Податкова система України: поняття та перспективи розвитку. *Історико-правовий часопис*. 2015. № 1. С. 66-69.
13. *Фрадинський О.* Основи оподаткування. К. : Ліра-К, 2015. 340 с

Тема 6

1. *Бандур С. І., Богущ Л. Г.* Соціальний капітал України: теоретико-методологічні основи формування. Київ: РВПС НАН України, 2010. 210 с.
2. *Беляев О. О., Николаев Є. Б., Келічавий А. В.* Соціальна економіка: навч. посіб. 2-ге вид. Київ: КНЕУ, 2016. 481 с.
3. *Головнина О. Г.* Основи соціальної економіки: підручник. 2-ге вид., перероб. та доп. Київ: Центр учбової літератури, 2013. 648 с.
4. *Гордієнко, Л. А.* Фінансова політика соціальної сфери: монографія. Черкаси : Чабаненко Ю. А. [вид.], 2019. 393 с.
5. *Греба Р.* Механізми реформування системи соціальних послуг в Україні: державно-управлінський аспект. *Державне управління та місцеве самоврядування*. 2017. вип. 1 (32). С. 62-67.
6. *Дерега В. В.* Соціальна і гуманітарна політика: навч. посіб. Миколаїв: Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2012. 178 с.
7. *Жук О. Б.* Теоретичні підходи до визначення дефініції «соціальна інфраструктура» як вагомої складової соціальної сфери. *Економіка і регіон*. 2017. № 4. С. 71-75.
8. *Кочубей Л. О.* Соціальна політика української держави: виклики соціальної диференціації в Україні та виконання державою регулятивної функції щодо соціальної сфери. *Суспільно-політичні процеси*. 2018. Вип. 1. С. 166-206.
9. *Литвин М. С.* Державне управління соціальним розвитком: концепт, структурно-елементне наповнення і методичний інструментарій. *Інвестиції: практика та досвід*. 2016. № 15. С. 67-72.

10. Любарець В. Соціокультурна компетентність як необхідна складова в екскурсійній діяльності майбутнього фахівця сфери туризму. *Педагогічні науки*. 2017. Вип. 70. С. 60-63.
11. Пакуліна А. А. Управління соціальною сферою як чинник позитивного іміджу держави у сучасному світі. *Траєкторія науки. Електронний научний журнал*. 2016. № 4 (9).
12. Підлипна Р. П. Соціальна сфера в контексті її функціонування. *Вісник Львівської комерційної академії. Серія економічна*. 2015. Вип. 48. С. 62-65.

Тема 7

1. Білик О. І. Основні напрями трансформаційних процесів у сфері фінансування соціального забезпечення в Україні. *Ефективна економіка*. 2015. № 2. [URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2015_2_23](http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2015_2_23)
2. Гордей О. Д. Основні аспекти системного підходу в процесі фінансування соціальної сфери. *Економічний вісник університету*. 2014. Вип. 22(1). С. 213-218.
3. Гордієнко, Л. А. Фінансова політика соціальної сфери: монографія. Черкаси : Чабаненко Ю. А. [вид.], 2019. 393 с.
4. Державне фінансове забезпечення соціальної сфери: кол. моногр.; за ред. д-ра філософії, проф., акад. АЕН України, засл. економіста України Т. М. Кір'ян, д-ра екон. наук, проф. Ю. В. Пасічника ; Нац. акад. наук. України, НДІ праці і зайнятості населення, Черкас. держ. технол. ун-т. - Черкаси : Чабаненко Ю. [вид.], 2012. 397 с.
5. Крпельницька С. О., Солоджук Т. В., Штефурак Г. В. Концептуальні засади формування системи фінансово-економічного забезпечення соціального захисту вимушено переміщених осіб з врахуванням кластерного підходу. *Актуальні проблеми розвитку економіки регіону*. 2017. Вип. 13(2). С. 184-195.
6. Купира М. І. Практичні аспекти фінансового забезпечення соціального захисту населення. *Економічний форум*. 2019. № 3. С. 215-223.
7. Лисяк Л. В. Фінансове забезпечення соціального захисту населення в Україні: проблеми та перспективи. *Вісник Дніпропетровського університету. Серія : Економіка*. 2017. Т. 25, вип. 11(1). С. 23–30.
8. Мальований М. І. Фінансові аспекти функціонування системи соціального захисту населення в Україні: Монографія. Умань: СПД Сочінський, 2016. 496 с.
9. Маслик Р. О. Напрями модернізації системи фінансового забезпечення соціального захисту населення України. *Modern economics*. 2017. № 4. С. 93-99.
10. Осіпова Л. В., Плахтій В. Г. Фінансове забезпечення соціального захисту населення в Україні: сучасний стан та перспективи. *Проблеми економіки та політичної економії*. 2018. № 1. С. 125-138.
11. Пріхно І. М. Фінансування соціальної сфери: реалії та перспективи: монографія. Черкаси : Пономаренко Р. В. [вид.], 2017. 468 с.
12. Романовська Ю. Фінансова забезпеченість пенсійного фонду України. *Вісник Київського національного торговельно-економічного університету*. 2020. № 4. С. 135-146.
13. Салига С. Я., Гельман В. М., Кирилов Л. І. Теоретичні основи фінансового забезпечення соціальної сфери: монографія. Запоріжжя : КПУ, 2010. 52 с.
14. Філіпчук В. Р. Тенденції та проблеми фінансового забезпечення соціального захисту населення за умов глобалізації. *Причорноморські економічні студії*. 2018. Вип. 31. С. 141-147.
15. Чугунов І., Насібова О. Еволюція фінансового забезпечення соціального захисту населення. *Вісник Київського національного торговельно-економічного університету*. 2020. № 4. С. 106-120.
16. Шевчук Ю. В. Сучасний стан і структура джерел фінансового забезпечення соціального захисту населення України. *Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України*. 2016. № 2. С. 263-274.

Тема 8

1. Вдовиченко А. О., Нікітчина О. В. Мінімальна заробітна плата як основна державна соціальна гарантія для зайнятого населення. *Вісник Київського інституту бізнесу та технологій*. 2017. № 2. С. 5-7.

2. Заглинська Л. В., Заглинський А. О. Основи розвитку системи відносин зайнятості населення України. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія : Економіка*. 2018. Вип. 1. С. 38-42.
3. Зелінська Г. О. Регулювання зайнятості населення на ринку праці України. *Науковий вісник Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу. Серія : Економіка та управління в нафтовій і газовій промисловості*. 2019. № 2. С. 103-111.
4. Качан С., Кошіль А. Зайнятість населення України в контексті збереження її трудового потенціалу. *Регіональні аспекти розвитку продуктивних сил України*. 2018. Вип. 23. С. 66-72.
5. Лаврухін В. В. Державне управління у сфері соціального захисту населення: теоретичні аспекти. *Аспекти публічного управління*. 2015. № 1-2 (15-16). С. 66-72.
6. Сазонець І. Л., Зима І. Я. Передумови трансформації системи охорони здоров'я та матеріальне забезпечення її працівників. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. № 22. С. 122-125.
7. Шабанов Р. І. Правові аспекти соціального діалогу у сфері забезпечення та сприяння зайнятості населення. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія : Юридичні науки*. 2015. Вип. 1(2). С. 97-102.

Тема 9

1. Васюренко Л. В., Кукса І. М. Фінансове забезпечення індивідуалізації рівня оплати праці. *Фінанс.-кредит. діяльність: проблеми теорії та практики : зб. наук. пр.* 2018. Вип. 3. С. 469-476. Бібліогр.: 10 назв. - укр.
2. Вегера В. М. Встановлення розміру мінімальної заробітної плати як спосіб державного регулювання оплати праці в Україні. *Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка*. 2015. 20 с.
3. Вегера В. М. Встановлення розміру мінімальної заробітної плати як спосіб державного регулювання оплати праці в Україні : монографія. *Харків : Право*. 2015. 166 с.
4. Гребеник К. В. Видатки бюджету як складова механізму соціально-економічної політики. *Економ. вісн. ун-ту/Переяслав-Хмельниц. держ. пед. ун-т ім. Г. Сковороди*. 2017. Вип. 35/1. С. 181-188.
5. Литвин М. С. Державне управління соціальним розвитком: концепт, структурно-елементне наповнення і методичний інструментарій. *Інвестиції: практика та досвід*. 2016. № 15. С. 67-72.
6. Сенів Л. А. Пріоритети державної політики регулювання доходів населення. *Вісн. Нац. ун-ту «Львів. Політехніка»*. 2015. № 835. С. 305-310.
7. Синяєва Л. В. Механізми регулювання заробітної плати в промислово розвинутих державах з ринковою економікою. *Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки)*. 2016. № 3. С. 207-216.
8. Складанна К. І. Підвищення ефективності управління фондом оплати праці на підприємстві. *Держава та регіони. Сер. Економіка та підприємництво*. 2016. Вип. 2. С. 61-67.
9. Шевченко Н. Л. Правове регулювання оплати праці працівників прокуратури України. *Дніпропетр. держ. ун-т внутр. справ*. 2016. - 16 с.

Тема 10

1. Гордей О. Д. Основні аспекти системного підходу в процесі фінансування соціальної сфери. *Економічний вісник університету*. 2014. Вип. 22(1). С. 213-218.
2. Гуменюк В. В. Фінансування санаторно-курортних послуг в дискурсі соціального страхування. *Економічний вісник Донбасу*. 2013. № 1. С. 114-118.
3. Даценко Г. В., Поліхун Т. В. Фінансовий контроль за виконанням кошторису бюджетних установ, визначення основних етапів. *Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки*. 2014. Вип. 1. С. 312-318.

4. *Краснова О. І.* Стан та проблеми розвитку фінансування охорони здоров'я на селі. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія : Економічні науки.* 2018. № 1. С. 39-45.
5. *Насібова О. В.* Фінансування видатків на соціальний захист громадян з державних цільових фондів. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики.* 2017. Вип. 2. С. 198-204.
6. *Пігош В. А.* Проблемні аспекти формування планових кошторисних показників бюджетних установ. *Економічний аналіз.* 2014. Т. 18(2). С. 201-209.
7. *Рак Г. В.* Кошторисне фінансування бюджетних установ у системі казначейського обслуговування бюджету. *Економічний аналіз.* 2014. Т. 17(1). С. 160-166.
8. *Рожков Г. С.* Кошторисно-бюджетне фінансування охорони здоров'я в Україні. *Економіка та держава.* 2010. № 8. С. 122-124.
9. *Романченко Ю. О., Бігун Н. В., Збарська Л. А.* Контроль виконання кошторису доходів і видатків бюджетних установ. *Економічний форум.* 2019. № 2. С. 216-221.

Тема 11

1. *Гальків Л. І., Карий О. І., Мойсеєнко І. В.* Ризики втрат людського потенціалу: чинник фінансування освіти та охорони здоров'я. *Актуальні проблеми економіки.* 2017. № 1. С. 223-229.
2. *Глухова В. І., Скрипник Л. І.* Державне фінансове забезпечення охорони здоров'я на рівні місцевих бюджетів. *Облік і фінанси.* 2018. № 1. С. 80-86.
3. *Джеджула О. М., Кобзар О. М.* Сучасні тенденції фінансування вищої освіти в Україні та світі. *Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики.* 2019. № 7. С. 40-46.
4. *Драгунов Д. М., Забаштанський М. М.* Особливості фінансового забезпечення галузі охорони здоров'я в Україні. *Причорноморські економічні студії.* 2019. Вип. 38(2). С. 88-92.
5. *Іваницька О. М., Федорова Н. О.* Фінансове забезпечення системи охорони здоров'я в Україні. *Фінанси України.* 2018. № 10. С. 70-81.
6. *Радіонова І. Ф., Усик В. І.* Правила політики уряду у фінансуванні освіти: ідентифікація на основі нейронних мереж. *Інноваційна економіка.* 2019. № 5-6. С. 15-26.
7. *Росоляк О. Р., Дрижак Н. В.* Деякі аспекти фінансування вищої освіти в Україні в сучасних умовах. *Актуальні проблеми правознавства.* 2020. Вип. 1. С. 110-115.
8. *Ткаченко Н.* Диференціація форм фінансового забезпечення діяльності закладів вищої освіти в Україні. *Проблеми і перспективи економіки та управління.* 2019. № 2. С. 174-180.
9. *Чапліна А. С.* Фінансове забезпечення системи вищої освіти в сучасних умовах. *Вісник Черкаського університету. Серія : Економічні науки.* 2016. Вип. 1. С. 131-136.
10. *Яремчук О. В.* Проблеми фінансового забезпечення реформування національної системи охорони здоров'я. *Вісник проблем біології і медицини.* 2019. Вип. 2(2). С. 227-231.

Тема 12

1. *Бухтіяров О. С.* Зарубіжний досвід фінансування соціального забезпечення (на прикладі Німеччини). *Європейські перспективи.* 2013. № 12. С. 131-135.
2. *Громадський Р. А., Ялоха Т.О.* Європейські моделі фінансування культурних проєктів. *Науковий вісник Київського національного університету театру, кіно і телебачення імені І. К. Карпенка-Карого.* 2020. Вип. 26. С. 123-130.
3. *Даниляк Л. Я.* Закордонний досвід функціонування приватної і державної медицини: механізм фінансування. *International scientific journal.* 2016. № 1(2). С. 15-17.
4. *Коротчаєва А. А., Санига С. В.* Стан соціально-педагогічної підтримки вагітних жінок в Україні та закордоном. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки.* 2018. № 8(2). С. 219-227.
5. *Лазар Ю. В., Завальна О. С.* Сучасні тренди розвитку соціально відповідального інвестування: закордонний та вітчизняний досвід. *Mechanism of Economic Regulation.* 2012. № 4. С. 190-196.

6. *Лопатченко І.* Генезис закордонних систем профілактики соціального сирітства: національний та регіональний аспекти. *Публічне управління: теорія та практика.* 2014. - Вип. 3. С. 212-220.
7. *Лояк Л. М.* Пенсійне забезпечення в Україні: сучасні реалії та європейський досвід. *Науковий вісник Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу. Серія : Економіка та управління в нафтовій і газовій промисловості.* 2018. № 2. С. 34-42.
8. *Пастушенко О. О.* Закордонний досвід нестандартних форм зайнятості у сфері соціально-трудових відносин. *Вісник Одеського національного університету. Економіка.* 2013. Т. 18, Вип. 3(3). С. 21-24.
9. *Пономаренко Є. Б.* Сучасні тенденції адаптації закордонного досвіду соціального страхування в Україні. *Вісник Житомирського державного технологічного університету. Серія : Економічні науки.* 2013. № 1. С. 309-315.
10. *Трубавіна І. М.* Закордонний досвід соціально-педагогічної роботи з сім'єю. *Наукові записки Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя. Сер. : Психолого-педагогічні науки.* 2012. № 4. С. 214-217.

4. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. <http://www.rada.gov.ua>
2. <http://www.president.gov.ua>
3. <http://www.kmu.gov.ua>
4. <http://mon.gov.ua>
5. <http://www.nads.gov.ua>
6. <http://www.me.gov.ua>
7. <http://www.dsiu.gov.ua>
8. <http://www.archives.gov.ua>